

ΣΤΕ 2877/2017 [ΑΚΥΡΩΣΗ Υ.Α. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΗΡΥΞΗ ΧΕΡΣΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΑΛΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΡΟΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΕΝΑΛΙΟ ΧΩΡΟ]

Περίληψη

-Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού κατόπιν γνωμοδότησης το Συμβουλίου, με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου, η οποία μπορεί να συνίσταται είτε σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους. Όταν η απαιτούμενη για την κήρυξη αρχαιολογικού χώρου, αρχαιολογική έρευνα πεδίου, συνίσταται σε ανασκαφή (χερσαία ή ενάλια), για τη διενέργεια αυτής απαιτείται η έκδοση της, κατά την παρ. του άρθρου 36 απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού (κατόπιν γνώμης του Συμβουλίου), για την έκδοση της οποίας τάσσονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις στην παρ. 3 του εν λόγω άρθρου. Στις περιπτώσεις, όμως, που η αρχαιολογική έρευνα πεδίου, βάσει των δεδομένων της οποίας κηρύσσεται ή οριοθετείται αρχαιολογικός χώρος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, συνίσταται σε επιφανειακές ή άλλης μορφής αρχαιολογικές έρευνες, το άρθρο 38 του ν. 3028/2002, το οποίο αναφέρεται στις έρευνες αυτές, δεν προβλέπει την έκδοση σχετικής υπουργικής απόφασης, αλλά ορίζει ότι «λαμβανομένου υπόψη του μη καταστροφικού χαρακτήρα τους» εφαρμόζονται στις περιπτώσεις αυτές «αναλόγως» οι διατάξεις του άρθρου 36. Στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις (επιφανειακής ή άλλης μορφής έρευνας), για την κήρυξη ή οριοθέτηση αρχαιολογικού χώρου με απόφαση Υπουργού Πολιτισμού απαιτείται μεν, ως στοιχείο νομιμότητας της απόφασης αυτής, να έχει προηγηθεί αρχαιολογική έρευνα πεδίου, δεν απαιτείται, όμως, και η έκδοση υπουργικής απόφασης για τη διενέργεια αυτής (ήτοι της αρχαιολογικής έρευνας πεδίου που δεν συνίσταται σε ανασκαφή).

-Επί επιφανειακής ή άλλης μορφής αρχαιολογική έρευνα, οι οποίες δεν έχουν καταστροφικό χαρακτήρα, δεν συντρέχουν, ενόψει της ένστασης και της έκτασης των επιπτώσεών τους στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον, στις ιδιωτικές, κυρίως, περιουσίες, και στην ασφάλεια των προσώπων, οι λόγοι για τους οποίους στην περίπτωση της διενέργειας ανασκαφών, επιβάλλεται ρητώς η έκδοση σχετικής υπουργικής απόφασης.

-Ενόψει του περιεχομένου των προτάσεων των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού ως προς την ύπαρξη των αρχαιολογικών ευρημάτων στο κάτω Αντικέρι και των συμπερασμάτων στα οποία αυτές καταλήγουν, τα οποία υιοθετήθηκαν και από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, ο προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη ως προς την οριοθέτηση της εν λόγω νήσου ως αρχαιολογικού χώρου, παρίσταται, κατά το μέρος αυτής που αφορά

την κήρυξη και οριοθέτηση του χερσαίου χώρου της, απορριπτέος ως αβάσιμος. Εξάλλου, ο λόγος αυτός στο μέτρο που πλήσσει την ανέλεγκτη ακυρωτικά τεχνική κρίση της Διοίκησης ως προς την ύπαρξη και τη σημασία εν λόγω ευρημάτων καθώς και ως προς την έκταση του χαρακτηρισθέντος αρχαιολογικού χώρου, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη πράξη, κατά το μέρος που κήρυξε και οριοθέτησε τον ενάλιο αρχαιολογικό χώρο της νήσου Κάτω Αντικέρι, είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, διότι, η κήρυξη του χώρου αυτού, όπως προκύπτει από την πρόταση της αρμόδιας Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων, στηρίχθηκε αποκλειστικά στην αόριστη αναφορά περί μαρτυριών για την ύπαρξη αρχαιοτήτων, στα δύο μάλιστα νησιά (Άνω και Κάτω Αντικέρι) και όχι μόνον στο Κάτω Αντικέρι, στο δε, μεταγενέστερο της προσβαλλόμενης πράξης έγγραφο της ίδιας Εφορείας προς του αιτούντα σημειώνεται ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη υποβρύχια έρευνα στην περιοχή. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που πλήσσει την κήρυξη και οριοθέτηση ενάλιου αρχαιολογικού χώρου στη νησίδα Κάτω Αντικέρι, είναι αβάσιμος, η δε προσβαλλόμενη πράξη είναι, κατά το μέρος τούτο, ακυρωτέα.

-Η πράξη, με την οποία ένας χώρος κηρύσσεται ως αρχαιολογικός, δεν θίγει το ιδιοκτησιακό καθεστώς ούτε συνεπάγεται απόλυτη απαγόρευση εκμετάλλευσης χώρου, η μόνη δε συνέπεια που απορρέει από το νόμο είναι η γνωστοποίηση στους ιδιοκτήτες του χώρου, και σε κάθε ενδιαφερόμενο, ότι ο χώρος παρουσιάζει αρχαιολογικό ενδιαφέρον και η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου σ' αυτόν υπόκειται στον έλεγχο του Υπουργείου Πολιτισμού, το οποίο μπορεί να επιβάλει σχετικούς περιορισμούς προκειμένου να ικανοποιηθεί ο κατά το Σύνταγμα και το νόμο σκοπός της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι δε διαφορετικό ζήτημα αν από την επιβολή απαγορεύσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση γεννάται τυχόν αξίωση του ιδιοκτήτη προς αποζημίωση.

Πρόεδρος: Γ. Παπαγεωργίου

Εισηγητής: Χρ. Λιάκουρας

Το πλήρες κείμενο της απόφασης θα αναρτηθεί αμέσως μετά την καθαρογραφή της από το Δικαστήριο.